

Hoofdstuk 10. Lokale en provinciale politiek

Tony Valcke en Koenraad De Ceuninck

10.1. Boeken

10.1.1. Naslagwerken instellingen van de lokale en provinciale politiek

Dit soort werken geeft je een overzicht van de voornaamste institutionele bepalingen rond de lokale besturen: welke instellingen zijn er, hoe worden zij samengesteld, welke bevoegdheden, taken en functies hebben zij, hoe verhouden zij zich tot elkaar, enz.? Daarbij passen twee waarschuwingen. Eén daarvan is vrij evident maar daarom niet minder belangrijk: politieke processen en machtsverhoudingen doorsnijden en overschrijden formele instituties. Lokale politiek kan je dus niet zomaar gelijkstellen aan de lokale politieke instellingen. Daarom is het noodzakelijk ook meer politicologische analyses te raadplegen (zie sectie 10.1.4.).

Een tweede bedenking heeft betrekking op het wijzigende formele kader op de lokale besturen. Na de regionalisering van het grootste deel van de bevoegdheden op het vlak van de lokale besturen in 2002 is er in de verschillende gewesten een hervormingsdynamiek op gang gekomen die op bepaalde terreinen uitmondde in effectieve veranderingen. In Vlaanderen is het zogenaamde gemeente- en provinciedecreet op 1 januari 2007 in voege getreden ; hoewel er nog enkele overgangsbepalingen waren die maken dat bepaalde regels van de vroegere Nieuwe Gemeentewet nog een tijdje van toepassing bleven. De gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 8 oktober 2006 werden volgens nieuwe regels georganiseerd. En ook voor de meest recente verkiezingen van oktober 2012 golden enkele nieuwe regels. De Vlaamse regering die na de regionale verkiezingen van 2009 werd gevormd bracht immers wijzigingen aan de kieswetgeving aan (o.m. een hertekening van de provinciale kiesomschrijvingen, de vermindering van het aantal provincieraadsleden en de invoering van een provinciale kiesdrempel). Zo resulteerde de implementatie van de Beleids- en Beheerscyclus en de zgn. interne staatsvorming in nieuwe regelgeving. Het invoeren van een nieuw wetgevend kader vraagt ook uitwerking (in ministeriële besluiten, omzendbrieven) of bijsturing (in wetgevingsaanpassingen). Bekijk voor die aanpassingen de website van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur (cf. infra). Het is m.a.w. steeds belangrijk – afhankelijk van de periode die je wil onderzoeken – er de juiste wetgeving op na te slaan bij het bespreken van de lokale en provinciale politieke instellingen.

Ondanks hun juridisch aanschijn, blijven de hieronder weergegeven werken toch voldoende leesbaar en relevant voor een politiek-wetenschappelijk publiek. Je mag ze beschouwen als een soort inleiding die je in combinatie met meer politiek-wetenschappelijke bronnen een goed zicht geven op de lokale en provinciale politiek.

- **Dujardin, J., Somers, W. & Van Summeren, L. (Eds.) (2012). *Praktisch handboek voor gemeenterecht* (Elfde editie). Brugge: Die Keure.**

De vorige editie van dit boek kwam er in 2009, twee jaar nadat het gemeentedecreet van 15 juli 2005 in werking trad (meer bepaald op 1 januari 2007, aan het begin van de nieuwe gemeentelijke legislatuur). Zoals dikwijls het geval is met nieuwe wetgeving, is het gemeentedecreet sedert zijn afkondiging reeds een aantal keren gewijzigd en aangevuld. Deze nieuwe editie bevat dan ook zowel de grondige wijziging door het decreet van 23 januari 2009 (waarvan de meeste bepalingen in werking zijn getreden op 1 juli 2009), als de meest recente grondige wijziging van het gemeentedecreet van 29 juni 2012, waarvan de meeste bepalingen op 1 januari 2013 in werking zijn getreden.

Deze editie van het Praktisch handboek voor gemeenterecht behandelt op een overzichtelijke en grondige wijze de nieuwe werkingsregels voor de gemeentelijke werking. Hierbij wordt veel aandacht besteed aan de wijzigingsbepalingen van het decreet van 23 januari 2009, maar ook in het bijzonder aan de praktijkervaringen met het gemeentedecreet. Men heeft het dan onder meer over de delegatieregeling, het budgethouderschap, de werking van het managementteam, het gebruik van de nieuwe vormen van verzelfstandiging en de financiële planning op lokaal vlak.

Het Praktisch handboek voor gemeenterecht biedt een mengvorm van commentaar en praktijkvoorbeelden en is daardoor een onmisbare leidraad voor iedereen die bij de gemeentelijke werking betrokken is of de werking ervan wil bestuderen.

Het boek bestaat uit acht delen:

1. Gemeenteraadsverkiezingen
2. Samenstelling van de gemeentelijke organen
3. Werking van de gemeentelijke organen
4. De gemeente in werking

5. De rechtsverhouding tussen de gemeente en de aanverwante besturen
6. Verzelfstandiging en deelname aan rechtspersonen
7. De gemeenten en de hogere overheid - Het bestuurlijk toezicht
8. Gemeenten met bijzonder taalstatuut

Ondanks haar volledigheid wil dit boek – zoals de titel suggereert – ook praktisch zijn. Dat betekent dat er bijvoorbeeld minder ruimte is voor wetgevingsannotatie (hoe worden regels in de praktijk geïnterpreteerd, welke andere bepalingen grijpen in op artikels uit het gemeenterecht, e.d.). Wie daar meer over wil weten kan terecht in:

- Dujardin, J. & Weekers, B. (Eds.) (2013). *Gemeenterecht geannoteerd*. Brugge: Die Keure.

Alternatieve bronnen voor de lokale politieke instellingen vóór het van kracht worden van het gemeentedecreet zijn:

- de reeks 'recht in de gemeente' (uitgeverij Die Keure);
- de reeks 'de Nieuwe Gemeentewet in de praktijk' (Uitgeverij Vanden Broele)

- **Van Loock, R. & Vinzent, S. (2014). *Praktisch handboek voor provincierecht*. Brugge: Die Keure.**

Naar analogie met het eerder vermelde handboek voor gemeenterecht verscheen in 2006 een gelijkaardige publicatie met het provincierecht tot voorwerp. Ook hierin geeft een schare van specialisten in begrijpelijke taal een overzicht van de formele werking en organisatie van de provincies. In 2010 verscheen hiervan een nieuwe editie. De recentste editie dateert van 2014 en houdt onder meer rekening met een hele reeks aanpassingen en uitvoeringsbesluiten.

Het boek bestaat uit negen delen:

1. Provincies in Vlaanderen
2. Provincieraadsverkiezingen
3. De provincieraad, de deputatie, de provinciegouverneur
4. Werking van de provincieraad en de deputatie
5. Algemene principes voor de provinciale organisatie en het management
6. Bevoegdheden
7. Openbaarheid, formele motiveringsplicht en participatie van de burger
8. Verzelfstandiging - deelname van rechtspersonen
9. De provincies en de hogere overheid

- Boes, M., Vos, I., Veny, L. (2006). *Gemeente- en provinciedecreet*. Brugge: Die Keure.

Dit boek beschouwt de formele instituties van de lokale politiek zoals die sinds het Vlaamse gemeente- en provinciedecreet in voege zijn. Deze decreten brachten een aantal vernieuwingen aan op het vlak van de politieke en administratieve organisatie en de verhouding met de burger.

Het boek besteedt aandacht aan de volgende aspecten:

- algemeen kader van het gemeentedecreet
- de politieke instellingen (gemeenteraad, CBS en burgemeester)
- de interne organisatie van het lokale en provinciale bestuur
- financieel beheer, interne controle en externe audit
- rechtspositie van het personeel
- verzelfstandiging
- bestuurlijk toezicht
- het 'kiesdecreet'
- reacties vanuit het veld op wijzigingen

Gezien de vele wijzigingen die zowel het gemeente- als het provinciedecreet ondergingen, is het aan te raden de informatie aan te vullen met recentere publicaties zoals:

- De Lange, M., Gillot, B., Janssens, K., Leroy, J., Vanholsbeeck, D. & Verbeek, M. (2014). *Het gemeentedecreet ontleed* (Dertiende editie). Brussel: Politeia [ook verkrijgbaar als e-book].

Zie ook:

- Janssens, K., Leroy, J., Vanderstappen, P., Vanholsbeeck, D. & Van Schuilenberg P. (2012). *Het OCMW decreet ontleed* (Vijfde editie). Brussel: Politeia.

- Desmet, S. (2013). *De nieuwe beleids- en beheerscyclus voor gemeenten, ocmw's en provincies*. Brugge: Die Keure.

Sinds 1 januari 2014 moeten alle Vlaamse gemeenten, OCMW's en provincies de nieuwe beleids- en beheerscyclus (BBC) toepassen. De BBC gaat veel verder dan een nieuwe boekhouding. De

inhoudelijke planning aan de hand van beleidsdoelstellingen, actieplannen en acties wordt immers gekoppeld aan de financiële aspecten ervan. Dit boek biedt een grondige analyse van de BBC-wetgeving, vervat in de organieke decreten (het gemeente-, ocmw- en provinciedecreet), in het Besluit van de Vlaamse Regering van 25 juni 2010 en in het Ministerieel Besluit van 1 oktober 2010. Hierbij wordt rekening gehouden met recente wijzigingen aan de organieke decreten en wordt ook reeds verwezen naar de aanpassingen van de uitvoeringsbesluiten.

10.1.2. Naslagwerken gemeenteraadsverkiezingen

- **Vandendriessche, A., Dujardin, J. & Craeghs, J. (2012). *Handboek voor de gemeenteraadsverkiezingen in het Vlaamse gewest*. Brugge: Die Keure.**

Dit boek geeft een goed overzicht van de (nieuwe) spelregels die van toepassing zijn op de gemeenteraadsverkiezingen. Het boek wil ook helpen die regels naar de praktijk te vertalen om een correct verloop van de kiesverrichtingen te garanderen.

Naast het bespreken van de van toepassing zijnde wetgeving is er ook aandacht voor relevante rechtspraak (arresten Raad van State en beroepshoven sinds 1976), commentaar (wat is er gewijzigd met de nieuwe bepalingen in vergelijking met de oude kieswetgeving op lokaal vlak?) en aanverwante wetgeving.

10.1.3. Feitelijke naslagwerken en repertoria

Naslagwerken voor de lokale politieke instellingen en de gemeenteraadsverkiezingen vertellen je iets over de wettelijke, formele bepalingen die van toepassing zijn op de lokale besturen. Soms ben je echter ook op zoek naar meer feitelijke gegevens of wil je beknopte informatie over een bepaald thema of lokaal bestuur (politieke samenstelling, inwonertal, e.d.) zonder uitgebreid te willen ingaan op de wettelijke bepalingen die daarrond bestaan. Dan kan je de feitelijke naslagwerken en repertoria raadplegen die hieronder worden weergegeven.

- **reeks 'Zakboekjes'**

De uitgeverij Kluwer heeft een reeks zakboekjes die zich richten op het beleid van gemeenten en OCMW's. De term beleid is wat misleidend aangezien de nadruk ligt op de samenstelling, werking

en bevoegdheden van de betrokken instituties. De informatie die erin wordt weergegeven is beknopt maar beoogt relatieve volledigheid. De beleidszakboekjes worden voor beide instituties aangevuld door zakboekjes met 'databank' als ondertitel. Die bevatten heel praktische informatie over gemeenten en OCMW's (wie maakt er deel van uit? welke organisaties zijn eraan verbonden?).

Men kan de gegevens uit deze zakboekjes aanvullen met het zakboekje verkiezingen. Dat heeft echter betrekking op alle bestuursniveaus. Naast het institutionele landschap en de algemene bepalingen en beperkingen van het kiesstelsel wordt echter vrij diep ingegaan op de verkiezingen voor de lokale besturen.

De reeks bestaat dus uit:

- Gemeentelijk Zakboekje Beleid
- Gemeentelijk Zakboekje Databank
- OCMW Zakboekje Beleid
- OCWM Zakboekje Databank
- Verkiezingszakboekje

Deze zakboekjes worden jaarlijks (of tussentijdig in geval van verkiezingen) geactualiseerd.

- *ABC van de lokale besturen. Uw snelle link naar de overheid (2013). Brugge: Vanden Broele.*

Dit boek is een praktische gids voor wie op zoek is naar concrete informatie over een bepaalde gemeente. Naast meer algemene gegevens over die gemeente (ligging, inwoneraantal) vindt men er ook de contactgegevens in terug van de voornaamste politieke (leden CBS, gemeenteraad) en ambtelijke actoren (gemeentesecretaris, -ontvanger, diensthoofden). Er bestaat ook een online-versie van dit boek die de meest actuele gegevens via een databank ontsluit.

- *Pinakes*

Pinakes is de online adressengids van Belgische openbare besturen. De overheidsdatabank, (voorheen Lokaal Repertorium) ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, Pinakes en Uitgeverij Politeia bevat de contactgegevens van alle

lokale besturen met onder meer adressen en telefoonnummers van gemeenten, OCMW's, politiezones én lokale organisaties. Voor meer info, zie: www.pinakes.be

10.1.4. Politicologische studie van de lokale en provinciale politiek

Deze werken zijn een belangrijke aanvulling op de naslagwerken met een meer formele of feitelijke inslag. Zij bespreken de voornaamste politieke processen, principes en machtsverhoudingen die op de lokale en provinciale politiek inwerken.

- **Reynaert, H. & Steyvers, K. (Eds.) (2010) *De kerktorenpolitiek voorbij? Lokale politiek in Vlaanderen*. Brugge: Vanden Broele.**

Dit boek past binnen de reeks 'Lokale en Regionale Politiek' (zie verder). Medewerkers van het Centrum voor Lokale Politiek van de Universiteit Gent geven er een bondig overzicht van de politicologische kennis die tot op heden is verzameld rond de lokale politiek. Tegelijkertijd proberen ze het hele veld van die lokale politiek te bestrijken in de Vlaamse context. In die zin kan het boek dan ook beschouwd worden als een politiek-wetenschappelijke inleiding in het veld van de lokale politiek, toegepast op de Vlaamse casus.

In het boek komen de volgende thema's aan bod:

1. wat is lokale politiek?
2. de geschiedenis van de gemeente als instelling
3. lokale politiek in het binnenlands bestuur
4. de gemeenteraadsverkiezingen
5. politieke participatie en burgerbetrokkenheid op lokaal vlak
6. de gemeenteraad
7. het college van burgemeester en schepenen
8. de burgemeester
9. het OCMW
10. de districten
11. lokale ambtenaren
12. planning, financieel beheer en controle
13. organisatie- en beheersvormen op lokaal niveau

Het boek bevat talrijke verwijzingen naar de literatuur rond de lokale politiek in Vlaanderen.

- Ackaert, J. (2006). *Politiek in mijn gemeente*. Leuven: Davidsfonds.

In dit werk geeft de auteur een goed overzicht van de mechanismen van de lokale politiek. Zeker wie achter de façade van de formele instituties wil kijken, krijgt hier een bevattelijke inleiding op de voornaamste lokale politieke processen. Het boek is politiek-wetenschappelijk maar toch voldoende toegepast en begrijpelijk.

De auteur heeft aandacht voor:

1. het kiessysteem op lokaal vlak
2. de betrokkenheid van kiezers
3. evoluties in het lokale politieke landschap
4. de vorming van bestuursmeerderheden
5. de mandatarissen
6. wat lokale politici doen
7. de eigenheid van de lokale politiek
8. de verbondenheid met het regionale en nationale niveau
9. veranderingen in de lokale politiek

Samenvattende uitslagen van gemeenteraadsverkiezingen en bestuursmeerderheden tot op heden kunnen in de bijlagen worden gevonden.

- Reynaert, H. & Dobbelaere, B. (2012). *De gemeente doorgelicht. Wegwijs in uw gemeente*. Brugge: Vanden Broele.

Na een eerste editie in 2006, verscheen in 2012 een nieuwe en aangepaste editie van dit boek dat een bevattelijk overzicht geeft van de voornaamste instellingen van en processen in de lokale politiek. Het is zeker geen artikelsgewijze bespreking van de bepalingen uit de gemeentewet of het gemeentedecreet. Bevattelijkheid en informatie primeren al is er ook ruimte voor verwijzingen naar de resultaten van politiek-wetenschappelijk onderzoek.

In dit boek komen volgende aspecten aan bod:

1. uw gemeente
2. de verkiezingen
3. de burgemeester
4. het college van burgemeester en schepenen
5. de gemeenteraad
6. de gemeentelijke diensten
7. gemeentefinanciën
8. het OCMW
9. de politie
10. de positie van de burger in de lokale politiek

- **Reynaert, H. & Valcke, T. (2012). *De provincie doorgelicht. Wegwijs in uw provincie*. Brugge: Vanden Broele.**

Naar analogie met de publicatie over de gemeente verscheen in 2012 een eerste editie van dit boek waarin de voornaamste instellingen van en processen in de provinciale politiek op een bevattelijke manier worden behandeld. Ook hier betreft het geen artikelsgewijze bespreking van de bepalingen uit de provinciewet of het provinciedecreet. Bevattelijkheid en informatie primeren maar er zijn ook verwijzingen naar de resultaten van politiek-wetenschappelijk onderzoek.

In dit boek komen volgende aspecten aan bod:

1. uw provincie
2. de verkiezingen
3. de provincieraad
4. de deputatie
5. de provinciegouverneur
6. de provinciale diensten
7. de provinciale financiën
8. de provincie en de burger

- **Reynaert, H., Schram, F., Valcke, T., Wayenberg, E. (Eds.) (2007). *Nieuwe griffels, schone leien? De Vlaamse provincies uitgedaagd*. Brugge: Vanden Broele.**

Dit boek past binnen de reeks 'Burger bestuur en beleid', een boekenreeks verbonden aan het gelijknamige tijdschrift (cf. infra). In deze boekenreeks komen bestuurskundige en multidisciplinaire werken aan bod die onder toezicht van een redactie thema's omtrent het functioneren van de overheid diepgaand analyseren. In deze specifieke publicatie worden door de auteurs onderwerpen belicht vanuit twee verschillende invalshoeken, m.n. een politicologische en een bestuurskundige invalshoek. De publicatie is het resultaat van de samenwerking tussen verschillende partners: medewerkers van het Centrum voor Lokale Politiek van de Universiteit Gent, van het Departement Handelswetenschappen en Bestuurskunde van de Hogeschool Gent, van de Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen en van het Instituut voor de Overheid van de KU Leuven.

Het boek bevat zeven hoofdstukken waarin de volgende thema's aan bod komen:

1. de provinciale volksvertegenwoordiging (deficit of democratische meerwaarde?)
2. afsprakennota en deontologische code
3. integraal kwaliteitsbeleid
4. verzelfstandiging en het provinciedecreet
5. politieke participatie en burgerbetrokkenheid op provinciaal niveau
6. centraal-provinciale relaties
7. interbestuurlijke samenwerking

- Reynaert, H., Valcke, T., Wayenberg, E. (Eds.) (2011). *Grensoverschrijdend of grensverleggend? De Vlaamse provincies uitgedaagd*. Brugge: Vanden Broele.

Binnen de boekenreeks 'Burger bestuur en beleid' verscheen eind 2011 een vervolg op de bovenstaande publicatie. Hierin worden deels andere thema's behandeld, zoals een evaluatie van de vernieuwingen in het provinciedecreet en de rol van de provincieraadsleden, de beleids- en beheerscyclus, ...

Het boek bevat zes hoofdstukken waarin de volgende thema's aan bod komen:

1. de centraal-provinciale relaties
2. over strategie in de provincie Limburg
3. Provincieraadsleden evalueren het provinciedecreet en hun eigen rol
4. de Beleids- en Beheerscyclus met Vlaams-Brabant als casus
5. de afsprakennota als instrument voor de aansturing van politiek-ambtelijke verhoudingen

6. de externe audit

- reeks 'Lokale en Regionale Politiek'

In Vlaanderen was de Vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Gent één van de eersten die zich uitgebreid zou richten op het wetenschappelijk onderzoek naar de lokale politiek. Daarom werd ook een Centrum voor Lokale Politiek opgericht dat tot doel heeft de wetenschappelijke kennis rond lokale politiek te vergroten o.m. door het inrichten van congressen, het leveren van wetenschappelijke bijdragen aan tijdschriften en boeken en de deelname aan het maatschappelijk debat.

De reeks 'Lokale en Regionale Politiek' is daar een neerslag van. De reeks is een verzameling van politiek-wetenschappelijke uitgaven, waarin academici hun kennis i.v.m. gemeente- en provinciepolitiek aan een ruimer publiek van geïnteresseerden bekendmaken. Zij staat onder hoofdredacteurschap van Herwig Reynaert.

De meeste bijdragen in/boeken uit deze reeks zijn beschouwend van aard. Voor heel concrete gegevens over specifieke gemeenten kan je er dus niet in terecht. Wel is het in het Nederlandstalig taalgebied één van de zeldzame bronnen die op een systematische en actuele wijze politiek-wetenschappelijk onderzoek naar de lokale politiek verrichten. Een meerwaarde is dat naast academici ook actoren uit het lokale politieke veld (politici, vertegenwoordigers van belangenorganisaties, ambtenaren, ...) bijdragen leveren.

Volgende werken verschenen al in de reeks:

- Reynaert, H. (2000) *Lokale politici in Vlaanderen 1946-1994*. Brugge: Vanden Broele.
- Coninckx, D., Reynaert, H. & Valcke, T. (Reds.) (2000). *De provincieraden in Vlaanderen*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2000). *Verslagboek congres lokale en provinciale politiek*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2001). *Uitdagingen voor de 21ste eeuw*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2002). *Het statuut van de lokale mandatarissen*. Brugge: Vanden Broele.
- Devos, C., Reynaert, H. & Verlet, D. (2002). *Tevredenheid over het lokaal beleid – Stad Gent*. Brugge: Vanden Broele.

- Devos, C. & Reynaert, H. (Reds.) (2002). *Het kerntakendebat in Vlaanderen*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. & Steyvers, K. (Reds.) (2003). *Het gemeente- en provinciedecreet: gerealiseerde ambities?* Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H., Steyvers, K. & Verlet, D. (Reds.) (2004). *Vertrouwen en betrokkenheid op lokaal en provinciaal vlak*. Brugge: Vanden Broele.
- Steyvers, K. (2004). *Van burger tot burgervader. Het politieke rekruteringsproces van de Belgische burgemeester*. Brugge: Vanden Broele.
- Van Assche, D. (2005) *Lokale politiek als katalysator van vertrouwen? Binnengemeentelijke decentralisatie in Antwerpen*. Brugge: Vanden Broele.
- Devos, C., Reynaert, H. & Verlet, D. (2005). *Burgers in Vlaamse grootsteden*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2005) *Nieuwe vormen van bestuur*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2006). *Naar een versterkte lokale en provinciale democratie*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (Red.) (2007). *De kerktorenpolitiek voorbij? Lokale politiek in Vlaanderen*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H., Steyvers, K. & Block, T. (Reds.) (2008). *Stijloefening of stratego? Strategische meerjarenplanning in Vlaamse gemeenten en provincies*. Brugge: Vanden Broele.
- De Ceuninck, K. (2009). *De gemeentelijke fusies van 1976. Een mijlpaal voor de lokale besturen in België*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H., Steyvers, K. & Van Bever, E. (Reds.) (2009). *Van dorpsstraat tot Straatsburg. Europeanisering van de lokale besturen*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H., Steyvers, K. & Verhelst, T. (Reds.) (2010). *De gemeente- en provincieraad: meer dan ritueel mopperen en legitimeren?* Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. & Steyvers, K. (Reds.) (2013). *De verkiezingen van 14 oktober 2012. De kracht van verankering?* Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (red.) (2015). *Uitdagingen voor de lokale besturen 2015-2019*. Brugge: Vanden Broele.
- Reynaert, H. (red.) (2016). *Naar springlevende lokale besturen*. Brugge: Vanden Broele.

Sinds enkele jaren wordt de reeks 'Lokale en Regionale Politiek' aangevuld met een internationale tegenhanger. De reeks 'Comparative Local Politics' is een samenwerkingsverband tussen het Centrum voor Lokale Politiek van de Vakgroep Politieke Wetenschappen van de Universiteit Gent

en het CEVIPOL van de Université Libre de Bruxelles. Deze reeks wil bijdragen leveren tot de comparatieve (landenvergelijkende) studie van de lokale politiek. Zij staat onder hoofdredacteurschap van Herwig Reynaert, Pascal Delwit, Kristof Steyvers en Jean-Benoit Pilet. Eerder verschenen:

- Reynaert, H., Steyvers, K., Delwit, P. & Pilet, J.-B. (Eds.) (2005). *Revolution or Renovation? Reforming Local Politics in Europe*. Brugge: Vanden Broele.
- Delwit, P., Pilet, J.-B., Reynaert, H. & Steyvers, K. (Eds.) (2007). *Towards DIY-Politics? Participatory and Direct Democracy at the Local Level in Europe*. Brugge/Baden-Baden: Vanden Broele/Nomos.
- Reynaert, H., Steyvers, K., Delwit, P. & Pilet, J.-B. (2009). *Local Political Leadership in Europe. Town Chief, City Boss or Loco President?* Brugge/Baden-Baden: Vanden Broele/Nomos.
- Reynaert, H., Steyvers, K. & Van Bever, E. (2011). *The road to Europe. Main street or backward alley for local governments in Europe*. Brugge: Vanden Broele.

- reeks 'Gentse Lezingen'

De Gentse Lezingen vormden een discussieforum over trends en evoluties in lokale besturen. Om het debat over lokale besturen een steviger fundament te geven, brengen het Centrum voor Lokale Politiek van de Universiteit Gent en het departement Handelswetenschappen en Bestuurskunde van de Hogeschool Gent wetenschappers en praktijkmensen samen. Elke Gentse Lezing wordt gepubliceerd in een handig boekje.

Volgende werken verschenen in de reeks:

- Tops, P., (2006). *Stedelijk activisme in Vlaanderen en Nederland. Drie opgaven om de stad van iedereen te maken*. Brugge: Vanden Broele.
- De Rynck, F., (2007). *Burgerparticipatie voorbij de representatie? De interactie tussen stadsbesturen en burgerparticipatie: wisselstroom of kortsluiting?* Brugge: Vanden Broele.
- Steen, T., (2007). *Dualistische en monistische gemeenten. Bestuurlijke hervormingen in Nederland en Vlaanderen*. Brugge: Vanden Broele.
- Bekkers, V., (2008). *De elektronische overheid is dood! Lang leve de elektronische overheid? Over web 2.0 en co-creatie in de digitale gemeente*. Brugge: Vanden Broele.

- Pilet, J.-B., (2008). *Les évolutions récentes du régime politique local en Wallonie. Vers un système parlementaire local avec un leader fort?* Brugge: Vanden Broele.
- Beke, F. & Van Rouveroij, S., (2009). *Politieke partijen: brug tussen burgers en lokale politici?* Brugge: Vanden Broele.
- Ackaert, J. (2009). *Kleurende steden. Over lokale besturen en multiculturalisme.* Brugge: Vanden Broele.

- **Dassonneville, R., Hooghe, M., Marien, S. & Pilet, J.-B. (Reds.) (2013). De lokale kiezer. Het kiesgedrag bij de Belgische gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2012. Brussel: ASP.**

In dit boek brengen wetenschappers van verschillende Belgische universiteiten een wetenschappelijke analyse van de gemeenteraadsverkiezingen van 2012. Via een exit poll in 40 Belgische gemeenten werd een representatief staal van Belgische kiezers ondervraagd. De antwoorden van de kiezers bieden een unieke blik op hun stemmotieven, hun politieke voorkeuren en houdingen en de invloed van kandidaten bij lokale verkiezingen. In de hoofdstukken komen zowel Vlaanderen, Wallonië als het Brussels Gewest aan bod.

Verschiedende aspecten komen erin aan bod, zoals: partijtrouw en volatiliteit, het fenomeen van 'tweederangsverkiezingen', het gebruik van de voorkeurstem, de politieke voorkeur van kiezers van allochtone afkomst, vertrouwen en stemgedrag.

Van dit boek is ook een Franstalige versie verschenen bij Editions de l'Université de Bruxelles (2014), maar de inhoud van de hoofdstukken is dezelfde.

- **Dandoy, R., Dodeigne, J., Matagne, G. & Reuchamps, M. (Dir.) (2013). Les élections communales de 2012 en Wallonie. Brugge: Vanden Broele.**

Het boek bevat negen hoofdstukken waarin de volgende thema's aan bod komen:

- Mise en contexte et typologie des listes électorales
- Le nom des listes
- L'Adoption des étiquettes partisans
- S'Allier pour gagner? Les stratégies locales d'alliance pré-électorale
- La composition des listes: une affaire de professionnels?
- Les candidats d'ouverture: ou, qui, comment, pourquoi?
- Les élections communales à Bruxelles
- Les élections communales en Flandre

- Les élections provinciales

Het boek sluit af met een meer algemene beschouwing over de lokale verkiezingen.

10.1.5. Internationale studie van de lokale en provinciale politiek

- **Davies, J. & Imbroscio, D. (Eds.) (2009). *Theories of Urban Politics (Second Edition)*. London: Sage.**

Dit inleidend werk geeft een prima overzicht van de voornaamste theorieën uit het veld van de stedelijke politiek. Het is de geactualiseerde opvolger van de eerste editie die midden de jaren 1990 verscheen. Het werk is vrij omvattend in die zin dat zowel Europese als Amerikaanse theorievorming wordt beschouwd. Het is dat ook omdat het een toegankelijk overzicht biedt van de evoluties in die theorievorming (een zeer diepgravende analyse en empirische onderbouwing van deelaspecten van die theorieën moet de lezer niet verwachten).

Achtereenvolgens komen volgende aspecten aan bod:

- Introduction: urban politics in the 21st century
- Part one: prologue
 - Why study urban politics?
- Part two: power
 - The history of community power
 - Urban regime analysis
 - Marxism and urban politics
 - Posty urban political theory
- Part three: governance
 - New institutionalism and urban politics
 - Regionalism and urban politics
 - Urban political leadership
 - Governance and urban bureaucracy
 - Globalization and urbanism in the non-Western world
- Part four: citizens
 - Poverty, inequality and social exclusion
 - Race and urban political theory

- Gender and sexuality
- Social capital
- Urban social movements
- Part five: challenges
 - Who is governed? Local citizens and the political order of cities

Dit boek geeft dus een inhoudelijk overzicht van de (evoluties in de) voornaamste theoretische scholen. Voor kennisname van een aantal klassieke teksten in het veld van de stedelijke politiek kan de lezer terecht bij: Strom, E. & Mollenkopf, J. (Eds.) (2007). *The Urban Politics Reader*. London: Routledge.

- Davidson, M. & Martin, D. (Eds.) (2012). *Urban Politics. Critical Approaches*. London: Sage.

Deze publicatie vormt een belangrijke aanvulling op de voorgaande, vertrekkend vanuit een ander uitgangspunt en met een meer diepgravendere en kritische analyse. De beschouwingen worden in drie grote delen gebundeld:

- Part one: City as setting
 - The Neighbourhood as a Place for (Urban) Politics
 - Splintered Governance: Urban Politics in the Twenty First Century
 - Ruthless: The Foreclosure of American Urban Politics
- Part two: City as medium
 - Policing the City
 - Mayors and the Representation of Urban Politics
 - Making Urban Politics Go Away: The Role of Legally Mandated Planning Processes in Occluding City Power
- Part three: City as community
 - Queering the City: Sexual Citizenship in Creative City Singapore
 - Making Space in the Multicultural City: Immigrant Settlements, Neighbourhoods and Urban Politics
 - The Embedded Politics of Entrepreneurs
 - Is Class Relevant to Urban Politics?
 - The Urban Imaginary of Nature: Cities in American Environmental Politics

○ Urban Politics as Parallax

- John, P., Mossberger, K. & Clarke, S.E. (2012). *The Oxford Handbook of Urban Politics*. Oxford: University Press.

Dit boek omvat bijdragen van gezaghebbende auteurs over enkele belangrijke thema's binnen dit onderzoeksdomein. Komen o.m. aan bod: de schaalproblematiek, stedelijke macht en governance, stedelijke sociale organisatie, burgerschap en representatie.

- Loughlin, J., Hendriks, F. & Lidström, A. (Ed.) (2011). *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe*. Oxford: University Press.

Dit boek omvat een grondige landenstudie van de 27 Europese lidstaten inclusief Noorwegen en Zwitserland. De lokale democratie staat daarbij telkens centraal. De verschillende landen worden opgesplitst in verschillende staatstradities (de Angelsaksische, Franse, Duitse en Scandinavische traditie) waarbinnen de landen worden besproken.

Het boek heeft zowel aandacht voor theoretische inzichten als voor de praktische werking van de lokale democratie. Volgende thema's komen daarin aan bod: de rol van de politieke partijen op lokaal vlak, de rol van belangengroepen, lokale referenda, ... Verder is er aandacht voor de financiering van de lokale besturen in de verschillende landen en worden aan het einde van elk hoofdstuk bepaalde uitdagingen besproken waarmee de lokale overheden in dat land geconfronteerd worden.

- Dexia (2008). *Sub-national governments in the European Union. Organisation, responsibilities and finance*. Paris: Dexia Editions.

Dit werk geeft een goed overzicht van de structuur, de organisatie en de financiering van de verschillende sub-nationale overheden in alle Europese lidstaten. Het is een landenstudie waarin alle lidstaten achtereenvolgens grondig worden besproken. Daarbij is er aandacht voor de staatsstructuur van de verschillende landen, de financiering van hun sub-nationale overheden, de bevoegdheden die ze hebben, hun werking, ... Ook recent doorgevoerde hervormingen worden beknopt besproken.

- Baldersheim, H. & Rose, L.E. (Ed.) (2010). *Territorial Choice. The politics of Boundaries and Borders*. Houndsmill: Palgrave Macmillan.

Dit werk omvat eveneens een landenstudie van meerdere Europese landen. De aandacht gaat daarbij in het bijzonder naar de schaalproblematiek en de manier waarop meerdere Europese landen daarmee omgingen de laatste jaren. Alle recente (schaal-) hervormingen (zoals gemeentelijke fusies, de decentralisatie van bevoegdheden, intergemeentelijke samenwerking) komen in dit werk aan bod.

Na een degelijke inleiding worden de volgende landen besproken: Denemarken, Finland, Zweden, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Duitsland, Frankrijk, Italië, Griekenland en tenslotte Tsjechië.

- Swianiewicz, P. (Ed.) (2010). *Territorial Consolidation Reforms in Europe*. Budapest: Open Society Institute.

Dit boek lijkt enigszins op het voorgaande. Ook hier staan schaalvraagstukken en de manier waarop landen daarmee omgaan voorop. Recente fusiebewegingen in meerdere landen worden uitvoerig besproken. De nadruk ligt echter voornamelijk om Centraal- en Oost-Europa.

Achtereenvolgens komen aan bod: Denemarken, Griekenland, Duitsland, Engeland, Macedonië, Georgië, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Oekraïne en Armenië. Tenslotte onderzoekt men in welke mate intergemeentelijke samenwerking een alternatief kan bieden voor gemeentelijke fusies.

- Heinelt, H. & Bertrana, X. (Eds.) (2012). *The Second Tier of Local Government in Europe. Provinces, Counties, Départements and Landkreise in comparison*. London: Routledge.

Dit werk geeft een uitstekend overzicht van zowel de voornaamste ontwikkelingen in als de theorieën over wat in het Engels het 'second tier of local government' wordt genoemd. Het boek behandelt dus het overheidsniveau boven de gemeenten. In België zijn dat de provincies maar het boek bundelt bijdragen over 14 verschillende landen (voornamelijk binnen de EU): België, Denemarken, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Polen, Roemenië, Spanje, Zweden, Nederland en Turkije.

Naast de aparte landenstudies bevat het boek ook een toegankelijk overzicht van de evoluties in die theorievorming.

- Bertrana, X., Egner, H. & Heinelt, H. (Eds.) (2016). Policy Making at the Second Tier of Local Government in Europe. What is happening in Provinces, Counties, Départements and Landkreise in the ongoing rescaling of statehood? London: Routledge.

Het debat over multi-level governance, het versterken van de capaciteit van gemeenten en de aanpassing van institutionele structuren in verstedelijkte regio's leidde tot een herstructurering van de regionale en lokale overheid waarbij het zogenaamde intermediaire niveau in veel landen onder druk kwam te staan.

Dit boek biedt een thematische en cross-nationale analyse van de sleutelactoren en – componenten op intermediair niveau. Het is gebaseerd op empirische data uit 15 Europese landen (waaronder België) en behandelt thema's zoals partijpolitiek, opvattingen over democratie, rekrutering en professionalisering (carrièrepatronen), financiën en multi-level settings.

- Sadioglu, U. & Dede, K. (eds.) (2016). Theoretical foundations and discussions on the reformation process in local governments. Hershey PA: IGI Global.

Deze publicatie omvat bijdragen over de effecten van recente hervormingen van het lokale politieke systeem. Specialisten bespreken zowel de theoretische uitgangspunten als de concrete innovaties en toekomstige uitdagingen in verschillende landen.

Het is vrij uitzonderlijk dat niet alleen Europese landen worden behandeld. Naast bijdragen over België, Ierland, Finland en Polen, komen ook Australië, Nieuw-Zeeland, Rusland, Japan, Bolivia en Indonesië aan bod. Er is ook een hoofdstuk met een vergelijking tussen het systeem met verkozen burgemeesters in Italië en dat met door de gemeenteraad aangestelde burgemeesters in Spanje.

- Sadioglu, U. & Dede, K. (eds.) (2016). Comparative Studies and Regionally-Focused Cases Examining Local Governments Hershey PA: IGI Global.

Deze publicatie vormt in feite het tweede deel van het hierboven besproken boek. Ook hier komen verschillende specialisten aan het woord die de recente ontwikkelingen in een aantal landen bespreken.

In totaal telt het boek 20 hoofdstukken waarbij specifieke thema's aan bod komen zoals: globalisering, localisering, governance, nieuwe democratische bewegingen, management hervormingen en privatisering.

10.2. Tijdschriften

10.2.1. Internationale tijdschriften voor lokale politiek

Enkele internationale wetenschappelijke toptijdschriften (A1) spitsen zich toe op de lokale of de stedelijke politiek. Precies door haar plaatsgebonden karakter en in combinatie met de sterke specialisatie van dit soort tijdschriften bevatten ze niet altijd artikels waarmee een onderzoeker in de eigen context aan de slag kan. Artikels met de Vlaamse lokale besturen als voorwerp zijn veeleer zeldzaam. Toch bieden ze goed vergelijkingsmateriaal en laten ze vooral toe plaats- en cultuurgebonden discussies te kaderen binnen meer theoretische concepten en tendensen die in de studie van de lokale politiek vigeren. We geven de voornaamste daarvan weer.

- Local Government Studies

Editors: Peter Matthews, Germà Bel, Marc Esteve en Tamara Metze

www.tandf.co.uk/journals/lgs

Local Government Studies is het leidende internationale politiek-wetenschappelijke tijdschrift voor de studie van de lokale politiek, het lokaal bestuur en het lokaal beheer. Het wordt uitgegeven door Routledge en verschijnt zes maal per jaar. Het tijdschrift draagt het A1 label vermits het is opgenomen in WoS.

Het tijdschrift richt zich naast academici en analisten ook op beleidsmakers. Het wil kritische analyses van de voornaamste trends in het lokaal bestuur bieden. Het tijdschrift is vaak Angelsaksisch (en vooral Brits) gekleurd. Toch kan je er ook bijdragen in terugvinden uit andere Europese landen, vaak met een comparatieve invalshoek. Meer theoretische benaderingen krijgen ook hun plaats. Naast artikels vind je er ook boekbesprekingen.

- Urban Studies

Hoofdredacteur: Jon Bannister

<http://usj.sagepub.com/>

Het tijdschrift *Urban Studies* is het leidende tijdschrift voor de studie van de stedelijke problematiek. Het wordt uitgegeven door de University of Glasgow (UK). Het verschijnt zestien maal per jaar.

Zoals hierboven al opgemerkt is het veld van de *Urban Studies* breed. Die multidisciplinariteit komt ook in dit tijdschrift tot uiting. Stedelijk bestuur, beleid en dienstverlening krijgen er echter een prominent plaatsje in.

Vier alternatieve toptijdschriften voor de studie van de stedelijke problematiek zijn:

1. *Urban Affairs Review*
2. *Journal of Urban Affairs*
3. *International Journal of Urban and Regional Research*
4. *European Urban and Regional Studies*

- Lex Localis. Journal of Local Self-Government

Hoofdredacteur: Žan Jan Oplotnik

<http://pub.lex-localis.info/index.php/LexLocalis>

Lex Localis is één van de leidende internationale wetenschappelijke tijdschriften voor de studie van de lokale politiek, het lokaal bestuur en het lokaal beheer. Het wordt uitgegeven door het Institute for Local Self-Government and Public Procurement in Maribor (Slovenië) en verschijnt vier maal per jaar.

Zowel de geografische als inhoudelijke scope is vrij breed, maar in de praktijk focussen de bijdragen voornamelijk op de diverse aspecten van de Europese sub-centrale overheid.

10.2.2. Nationale tijdschriften rond lokale politiek

Een echt nationaal tijdschrift met uitsluitend bijdragen voor de politiek-wetenschappelijke studie van de lokale politiek bestaat niet. Wel kan je terecht in de reguliere politicologische tijdschriften die ook voor andere specialisatiegebieden nuttig kunnen zijn. Hieronder wijzen we op enkele specificiteiten voor die tijdschriften.

- **Res Publica** (zie deel 3, hoofdstuk 5, sectie 5.2)

www.acco.be/nl-be/items/TED00235

Parallel met de relatief beperkte wetenschappelijke aandacht voor de studie van de lokale politiek in België besteedde Res Publica lange tijd geringe aandacht aan het lokaal bestuur. Tot de jaren 1990 verschenen veeleer sporadisch artikels die vooral scherp stelden op het fusieproces van 1976 en op de gemeenteraadsverkiezingen. Met een themanummer in 1997 kwam daarin verandering. Sindsdien verschijnen met grotere regelmaat artikels rond lokale politiek. In het nummer dat volgt op de meest recente gemeente- en provincieraadsverkiezingen krijg je goed gedocumenteerde bijdragen over die verkiezingen met actueel cijfermateriaal dat politicologisch en historisch gekaderd wordt. Tot voor kort werden de voornaamste ontwikkelingen en discussies van het afgelopen jaar (ook in de lokale politiek) gebundeld in het Politiek Jaarboek van Res Publica. Na de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2006 werd opnieuw een themanummer gepubliceerd.

- **Courrier Hebdomadaire du CRISP** (zie deel 3, hoofdstuk 5, sectie 5.2.)

www.crisp.be

Samen met de tendens om de Courrier Hebdomadaire meer feitelijk in te vullen, ontstond sinds de jaren 1990 de gewoonte om voorafgaand en vlak na de gemeente- en provincieraadsverkiezingen ruime en bijzonder goed gedocumenteerde monografieën uit te geven. Deze zgn. 'dossiers' verschijnen dus naast het eigenlijke (wekelijkse) tijdschrift en bevatten synthetisch maar toch gedetailleerd cijfermateriaal (dus niet op het niveau van de gemeenten). Bovendien komen zowel Vlaanderen, Brussel als Wallonië aan bod.

- **Burger, bestuur en beleid**

Ook Burger, bestuur en beleid besteedt relatief veel aandacht aan de lokale politiek. Zoals de subtitel van het tijdschrift aangeeft staan bestuurskunde (i.c. lokaal bestuur, lokaal beleid) en bestuursrecht (i.c. gemeente- en provincierecht) voorop. Toch zijn er ook meer politiek-wetenschappelijke artikels in terug te vinden. Het tijdschrift is in 2013 echter opgehouden te bestaan. Maar in de eerder verschenen jaargangen kan je altijd nog interessante bijdragen vinden rond actuele thema's.

10.2.3. Tijdschriften uit het veld

Naast internationale en nationale politiek-wetenschappelijke tijdschriften, kunnen ook enkele tijdschriften uit het veld van lokale belangenorganisaties, mandatarissen en ambtenaren interessant zijn, vooral dan om zicht te krijgen op de praktijk van de lokale politiek. Vermeldenswaard zijn:

- Lokaal (tijdschrift van de VVSG, zie sectie 10.5.)
- Tijdschrift van Gemeentesecretarissen
- Tijdschrift van Gemeenteontvangers (financieel beheerders van de gemeenten)
- OCMW-visies
- Stuur (onafhankelijk tijdschrift voor lokale leidinggevendenden)
- Vlaams Tijdschrift voor Overheidsmanagement (VTOM)

10.3. Kranten

Om meer te weten te komen over de actuele discussies en ontwikkelingen in de lokale politiek kan je terecht in de reguliere kranten. De landelijke media (en dan vooral kwaliteitskranten als De Standaard, De Morgen en De Tijd) hebben vooral oog voor algemene discussies en ontwikkelingen. De regionale media (zoals het Belang van Limburg of de Gazet van Antwerpen) kan je dan weer raadplegen om de situatie in specifieke gemeenten te leren kennen. Bij sommige nationale media zijn er ook regionale pagina's (De Standaard, Het Laatste Nieuws, e.d.). Gopress kan je helpen in je zoektocht (www.gopress.be/info/nl).

10.4. Audio-visuele media

De regionale televisie vormt een rijke bron van informatie over de politiek op lokaal en provinciaal niveau. Naast de pure nieuwsitems worden vaak ook speciale dossiers aangelegd, zo onder meer naar aanleiding van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Overigens is de impact van de regionale media niet te onderschatten. Zeker in de provincies Limburg en West-Vlaanderen bereiken de zenders een groot publiek.

Een bepalend kenmerk van de regionale televisie is precies dat het zendgebied (en dus ook het werkingsgebied) zich beperkt tot een bepaalde regio (cf. infra). Op die manier bieden ze een

bijkomende troef voor wie onderzoek plant over een specifieke regio (men kan zich meteen focussen op de regionale zender die de betreffende regio bestrijkt). De regio kan zich beperken tot een relatief klein gebied (bijv. RING TV voor het arrondissement Halle-Vilvoorde) of een hele provincie beslaan (bijv. TVL voor de provincie Limburg).

Hieronder volgt een overzicht van de websites van de regionale televisie in Vlaanderen:

- Provincie Antwerpen:

ATV

www.atv.be (zendgebied: arrondissement Antwerpen)

RTV KEMPEN

www.rtv.be (zendgebied: arrondissement Turnhout)

RTV MECHELEN

www.rtv.be (zendgebied: arrondissement Mechelen)

- Provincie Limburg :

TVL (TV Limburg)

www.tvl.be (zendgebied: provincie Limburg)

- Provincie Oost-Vlaanderen:

AVS

www.avs.be (zendgebied: arrondissementen Gent, Eeklo en Oudenaarde)

TV Oost

www.tvoost.be (zendgebied: arrondissementen Aalst, Dendermonde en Sint-Niklaas)

- Provincie Vlaams-Brabant:

ROB TV

www.robtv.be (zendgebied: arrondissement Leuven)

RING TV

www.ringtv.be (zendgebied: arrondissement Halle-Vilvoorde)

TV BRUSSEL

www.bruzz.be/nl (zendgebied: Brussel Hoofdstedelijk Gewest)

- Provincie West-Vlaanderen:

www.focus-wtv.tv (bestrijkt het zendgebied van het vroegere Focus: de arrondissementen Brugge, Oostende, Veurne en Diksmuide ; alsook het zendgebied van het vroegere WTV: de arrondissementen Ieper, Roeselare, Kortrijk en Tielt)

10.5. Bronnen van overheidsinstellingen

Voor het raadplegen van wetgeving en kennisname van de daaraan voorafgaande discussie kan men ook op het vlak van de lokale politiek terecht in de geijkte publicatiekanalen. Het Staatsblad, de Pasinomie en de Omnilegie bevatten ook de bepalingen van toepassing op het meest burgers nabije niveau. Gezien het regionale karakter van het gros van de bevoegdheden op de lokale besturen, raadpleegt men de wetgevingsdossiers, verslagen en vragen en antwoorden van het Vlaams Parlement om zicht te krijgen op de politieke discussie rond de vormgeving en werking van de lokale besturen⁵⁴.

Een goed thematisch overzicht van de algemene en sectorspecifieke wetgeving van toepassing op de lokale besturen tot en met 2005 kan je vinden in:

- Opsomer, B. (2005). Inventaris regelgeving Binnenlands Bestuur. In F. De Rynck & E. Wayenberg (Eds.), *Lokale besturen in Vlaanderen: intra- en interbestuurlijk doorgelicht* (pp. 195-233). Brugge: Die Keure.
- Opsomer, B., (2005). Inventaris regelgeving Sectorbeleid. In F. De Rynck & E. Wayenberg (Eds.), *Lokale besturen in Vlaanderen: intra- en interbestuurlijk doorgelicht* (pp. 233-245). Brugge: Die Keure.

Om dit thematisch zoeken te vergemakkelijken kan echter ook een beroep gedaan worden op onderstaande kanalen in de (semi-)publieke sfeer. Zij richten zich in hun werking en/of publicaties

⁵⁴ Brandweer- en politieaanlegenheden en gemeenten met taalfaciliteiten blijven tot de bevoegdheid van de federale wetgever behoren.

in het bijzonder op het lokaal bestuur. Het voordeel van onderstaande bronnen is dat ze je de meest actuele informatie geven.

- *Agentschap voor Binnenlands Bestuur*

www.binnenland.vlaanderen.be

Het Agentschap voor Binnenlands bestuur ressorteert onder het Departement Bestuurszaken van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het is dus de centrale component in de Vlaamse administratie voor wat de lokale (gemeenten en OCMW's met inbegrip van hun autonome bedrijven), interlokale (intercommunales en andere samenwerkingsverbanden) en provinciale besturen betreft. Naast het voorbereiden van de bestuurlijke regelgeving houdt het zich o.m. bezig met het beheer van de fondsen die door de Vlaamse overheid aan de binnenlandse besturen worden uitgekeerd, de organisatie van de verkiezingen en het administratief toezicht, e.d.

Op de website van het agentschap vind je heel wat bruikbare informatie:

- een luik regelgeving met alle wetgeving (wetten en decreten), omzendbrieven, arresten van de Raad van State en het Arbitragehof die van toepassing zijn op de lokale besturen. Die wetgeving wordt geactualiseerd en kan integraal worden geconsulteerd;
- een overzicht van de publicaties van het agentschap. Daarbinnen zijn de beleidsnota's en beleidsbrieven van de bevoegde minister en het jaarbeeld (een cijfermatig overzicht van de lokale en provinciale besturen) vermeldenswaardig;
- links naar lokale statistieken.

Daarnaast biedt de website ook thematische opdeling met een luik 'mandatarissen'. Hier vind je o.m. een mandatendatabank met de samenstelling van de gemeente- en provincieraden, de college's van burgemeester en schepenen en de deputaties, alsook administratieve gegevens over gemeenten, OCMW's, stadsdistricten en provincies.

Het Agentschap is ook verantwoordelijk voor de publicatie van BinnenBand. Dat is een informatieblad dat een band legt tussen binnenlandse aangelegenheden en de lokale besturen. In de beknopte artikels komen diverse thema's aan bod, bijv. n.a.v. nieuwe regelgeving. Verschenen artikels kunnen ook via de website van het Agentschap integraal worden geraadpleegd.

- VVSG

www.vvsg.be

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten is een belangenorganisatie van de lokale besturen. Alle Vlaamse gemeenten, OCMW's, politiezones en een aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden maken er deel van uit en beheren de organisatie. Een dagelijkse staf verzorgt de operationele werking. De VVSG wil de kwaliteit van de lokale beleidsvoering bevorderen en bepleit de versterking van de lokale beleidsruimte en democratie. Tot haar takenpakket behoren zaken als adviesverlening en belangenbehartiging, informatie en vorming en materiële en logistieke dienstverlening.

Hoewel het dus om een belangenorganisatie gaat (en je bij het raadplegen van VVSG-bronnen rekening moet houden met die finaliteit), kan je via de VVSG kwalitatieve informatie vinden over de actuele stand van het lokaal bestuur in Vlaanderen. De website besteedt aandacht aan lopende discussies en dossiers en helpt je verder op weg in de verschillende lokale beleidsthema's.

Op het vlak van publicaties zijn de volgende periodieken en reeksen interessant:

- Lokaal is het magazine en ledenblad van de VVSG. Het verschijnt tweemaal per maand. Het biedt een hele waaier interessante en vooral praktische bijdragen m.b.t. de lokale besturen;
- De VVSG geeft ook regelmatig pockets uit. Zij geven een beknopt overzicht van een bepaald beleidsdomein in de lokale politiek. Die hebben meestal betrekking op de praktijk van het gemeentelijk beleid en zijn in die zin lezenswaardig voor politieke wetenschappers. Zij combineren een overzichtelijke weergave met een juridisch correcte tekst. Je vindt een lijst van deze pockets op www.politeia.be.

Wie informatie zoekt over de Waalse of Brusselse gemeenten kan terecht op de website van de zusterorganisaties van de VVSG, respectievelijk bij de Union des Villes et Communes de Wallonie en de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zie: www.uvcw.be

- VVP

www.vlaamseprovincies.be

De Vereniging van de Vlaamse Provincies is de tegenhanger van de VVSG voor wat het provinciale bestuursniveau betreft. Zij wordt beheerd door vertegenwoordigers van de Vlaamse provincies en heeft eveneens een operationele staf.

Parallel met de schaduwpositie van het bestuursniveau waarvoor ze werkt, blijven de activiteiten van de VVP wat uit het voetlicht. Toch kan je ook hier veel interessante informatie vinden over het streek- en intermediaire niveau. Vermeldenswaardige publicaties of informatiedragers zijn:

- VVP-website (nieuwsbrief, regelgeving)
- VVP-sectordossiers (resp. over bestuurszaken, grondgebonden en persoonsgebonden bevoegdheden)
- Publicaties over het provinciaal bestuursniveau (o.m. jaarverslagen)
- VVP-colloquia

Wie informatie zoekt over de Waalse provincies kan terecht op de website van de zusterorganisatie, de Association des Provinces wallonnes.

Zie: www.apw.be

- Gemeentelijke en provinciale websites

Wie informatie zoekt over een specifieke gemeente, kan terecht op de website van zijn gemeente. Sinds kort is elke Vlaamse gemeente verplicht online aanwezig te zijn (meestal onder de vorm www.gemeentenaam.be). De informatiewaarde van die webpagina's (in termen van uitgebreidheid, onderbouwing of actualisatie) durft echter nogal eens verschillen van gemeente tot gemeente.

Voor de stedelijke besturen is er de gemeenschappelijke website van het project 'Thuis in de stad' (www.thuisindestad.be) waar je heel wat relevante informatie (stedelijke monografieën, statistieken, monitorgegevens, e.d.) over steden(beleid) kan vinden. De nieuwe Vlaamse regering heeft het project 'Thuis in de stad' in juli 2016 stopgezet. Alle info over het nieuwe Vlaamse stedenbeleid is sindsdien te vinden op www.stedenbeleid.vlaanderen.be.

Wie informatie zoekt over een bepaalde provincie kan terecht op de website van die provincie.

Voor de vijf Vlaamse provincies zijn dat de volgende webadressen:

- provincie Antwerpen: www.provincieantwerpen.be
- provincie Limburg: www.limburg.be
- provincie Oost-Vlaanderen: www.oost-vlaanderen.be
- provincie Vlaams-Brabant: www.vlaamsbrabant.be
- provincie West-Vlaanderen: www.west-vlaanderen.be

10.6. Databanken en catalogi

De reguliere bibliografische databanken (Academic Search Elite, Web of Science, Worldwide Political Science Abstracts en International Political Science Abstracts) en catalogi (Aleph, Antilope en CCB) zijn aangewezen voor wie verwijzingen of full-text bronnen zoekt voor de wetenschappelijke studie van de lokale politiek.